

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

София, 15 юни 2010 г.

Конституционният съд в състав:

Председател: Евгени Танчев

Членове:	Емилия Друмева	Георги Петканов
	Владислав Славов	Ванюшка Ангушева
	Димитър Токушев	Цанка Цанкова
	Благовест Пунев	Стефка Стоева
	Пламен Киров	Румен Ненков
	Красен Стойчев	

при участието на секретар-протоколиста Росица Симова разгледа в закрито заседание на 15 юни 2010 г. конституционно дело № 13/2010 г., докладвано от съдията Красен Стойчев.

Делото е образувано на 2.06.2010 г. по искане на петдесет и двама народни представители от 41-то Народно събрание за установяване противоконституционността на чл.1, ал.3; чл.2, ал.1, т.2; чл.4, ал.3; чл.5, ал.3; чл.10, ал.2; чл.12; чл.15, ал.2; чл.17; чл. 18; чл.24, ал.2; чл.27, ал.1; чл.27, ал.4, изр. второ; чл.29; чл.24-29; чл.30; чл.34; чл.34, ал.5; чл.34, ал.6;

чл.35, ал.1, т.2; чл.35, ал.4; § 2; § 3; § 7; § 9, ал.1, изр. второ и ал.2; § 10 и § 11 от Закона за развитието на академичния състав в Република България (обн. ДВ, бр.38 от 21.05.2010 г.).

Производството е по чл.149, ал.1, т.2 от Конституцията.

Групата народни представители посочва различни съображения за да обосноват противоконституционността на всяка една от атакуваните от тях разпоредби на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ). Според искателите чл.1, ал.3; чл.4, ал. 3; § 2; § 9, ал.1, изр. второ и ал.2; § 10 ЗРАСРБ противоречат на чл.84, ал.1 от Конституцията, тъй като той не допуска да се делегират законодателни правомощия на други органи. Специално в § 9 ал.1, изр. второ ЗРАСРБ създава неравнопоставеност и дискриминация за участниците във вече стартирани процедури по обявени конкурси (чл.6, ал.2 от Конституцията) и нарушава правната сигурност (чл.4, ал.1 от Конституцията). На следващо място, според тях чл.30 и чл.34 ЗРАСРБ противоречат на чл.53, ал.6 от Конституцията, тъй като предоставят контрола за спазването на единните държавни изисквания на министъра на образованието, младежта и науката. Още повече, както се посочва в искането, установяването на единни държавни изисквания относно придобиването на научни степени и заемането и освобождаването от академични длъжности, трябва да бъдат извършени със закон, а не с подзаконов нормативен акт, защото те имат характер на основни обществени отношения. От друга страна избраният в закона подход на нормативна регламентация чрез делегиране на правомощието да се уредят единните държавни изисквания от изпълнителната власт, нарушава принципа за разделението на властите (чл.8 от Конституцията). Групата народни представители твърди също така, че възможността придобитите в чужбина научни степени да се признават от висшите училища и научните организации противоречи на принципа на правовата държава (чл.4, ал. 1 от Конституцията) и правото на държавата да осъществява контрол върху всички видове и степени

училища (чл.53, ал.6 от Конституцията). Според искателите, тъй като таксите трябва да бъдат определяни със закон (чл.60, ал.1 от Конституцията), то чл.34, ал.6 ЗРАСРБ, който допуска таксите да се определят с правилник, му противоречи. Искателите развиват и съображения, че чл.15, ал.2 ЗРАСРБ, който изисква заемането на академична длъжност да се заема при условията на основен трудов договор влиза в противоречие с конституционното право на труд (чл.48 от Конституцията). Те посочват по-нататък, че липсата на правила относно начина на изготвяне на Национална листа на членове на журита и арбитри по § 11 ЗРАСРБ застрашава академичната автономия, провъзгласена в чл.53, ал.4 от Конституцията. Също така според групата народни представители, неоправдано с чл.18, ал.2 ЗРАСРБ се дава привилегия на „медицинските университети или факултети и университетски болници, висшите училища по изкуства и спорт или факултети, военните висши училища и висшите училища на Министерството на вътрешните работи“. В тях се допуска научната длъжност „главен асистент“ да се заема без лицето да е придобило научната степен „доктор“, докато във всички останали висши училища това е недопустимо. Така се нарушава чл.6 от Конституцията. Според искателите въвеждането на научната степен „доктор на науките“, без тя да има някакво отношение към заемането на научна длъжност противоречи на еднаквия подход към правата на гражданите (чл.6 от Конституцията) и принципа на правовата държава (чл.4, ал.1 от Конституцията), защото засяга придобити права. Противоконституционно е изискването и на чл.10, ал.2 и чл.27, ал.1 ЗРАСРБ, които изискват рецензиите, становищата и други материали от процедурите по придобиване на научни степени и заемане на научни длъжности да се публикуват и на английски език, тъй като официалният език у нас е българският (чл. 3 от Конституцията). Липсата на ясна уредба в чл.27, ал.4, изр. второ ЗРАСРБ създава възможност за нееднакво прилагане на закона и така влиза в противоречие с принципа на правовата

държава (чл.4, ал.1 от Конституцията). По мнението на искателите правилата на чл.34, ал.5 и чл.35, ал.4 ЗРАСРБ, който изключва съдебния контрол върху актвете на Арбитражния съвет към Националната агенция за оценяване и акредитация също противоречи на Конституцията и по специално на чл.4, ал.1; чл.56; чл.117, ал.1; чл.120, ал.2 и чл.125. Атакуваните разпоредби според тях лишават гражданите от съдебна защита и нарушават принципа за съдебен контрол върху административните актове. По-нататък, чл.35, ал.1, т.2 ЗРАСРБ е противоконституционен, защото се отклонява от принципа, че отговорността е винаги лична и не се носи отговорност за деяния извършени от друго. Доколкото се нарушава основен правен принцип този текст влиза в противоречие с чл.4, ал.1 от Конституцията, която обявява Република България за правова държава. Според групата народни представители § 3 ЗРАСРБ подчинява самостоятелните колежи на висшите училища и не е в синхрон с чл.53 от Конституцията доколкото създава предпоставки за конфликт между обществения интерес и интереса на висшето училище. От друга страна замяната с § 7 ЗРАСРБ на „научните звания“ с „академични длъжности“ противоречи на принципа на правовата държава (чл.4, ал.1 от Конституцията) и по-специално на един от неговите елементи какъвто е правната сигурност, защото променя придобит правен статус - от „старши асистент“ и „главен асистент“, респ. „научен сътрудник II ст.“ и „научен сътрудник I ст.“ те се приравняват на „асистент“.

Производството по делото е във фазата по решаване на въпросите относно допустимостта на искането.

Искането е направено от компетентен орган по чл.150, ал. 1 от Конституцията. Съдът е компетентен да се произнесе по отправеното искане, доколкото негов предмет, съгласно чл.149, ал.1, т.2 от Конституцията, е установяването на противоконституционност на закон или на отделни негови разпоредби.

В мотивите на искането си групата народни представители посочват и доводи за установяване противоконституционността и на целия Закон за развитието на академичния състав в Република България поради противоречие с чл.88, ал.1 от Конституцията, тъй като той е приет на едно гласуване и с чл.87, ал.1 от Конституцията, който урежда правото на законодателна инициатива. В петитума обаче не се съдържа подобно искане. Конституционният съд приема, че по въпроса за противоконституционността на целия Закон за развитието на академичния състав в Република България не е валидно сезиран и не може да обсъжда проблема за отношението му към искането за установяване противоконституционността на отделни разпоредби на закона.

Конституционният съд констатира, че искането съдържа необходимите реквизити за сезиране определени в Конституцията, Закона за Конституционния съд и Правилника за организацията и дейността на Конституционния съд.

Конституционният съд приема, че искането е допустимо и може да го разгледа по същество.

С оглед на предмета на направеното искане съдът счита, че като заинтересовани страни по делото трябва да бъдат конституирани Народното събрание, президентът на Република България, Министерският съвет, министърът на образованието, младежта и науката, Българската академия на науките, СУ „Св.Климент Охридски“, Университетът за национално и световно стопанство, Техническият университет-София, Медицинският университет-София, ВТУ „Св.св. Кирил и Методий“, ПУ „Паисий Хилендарски“, Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“, Съветът на ректорите на висшите училища, Съюзът на учените в България, Движение „За европейско развитие на България“.

По изложените съображения и на основание чл.149, ал.1, т.2 от Конституцията и чл.19, ал.1 от Закона за Конституционния съд, съдът

О П Р Е Д Е Л И :

1. Допуска за разглеждане по същество искането на 52-ма народни представители от 41-то Народно събрание за установяване противоконституционността на чл.1, ал.3; чл.2, ал.1, т.2; чл.4, ал.3; чл.5, ал.3; чл.Ю, ал.2; чл.12; чл.15, ал.2; чл.17; чл.18; чл.24, ал.2; чл.27, ал.1; чл.27, ал.4, изр. второ; чл.29; чл.24, 25, 26, 27, 28 и 29; чл.30; чл.34; чл.34, ал.5; чл.34, ал.6; чл.35, ал.1, т.2; чл.35, ал.4; § 2; § 3; § 7; § 9, ал.1, изр. второ и ал.2; § 10 и § 11 от Закона за развитието на академичния състав в Република България (обн. ДВ, бр.38 от 21.05.2010 г.)

2. Конституира като заинтересовани страни по делото: Народното събрание, президента на Република България, Министерския съвет, министъра на образованието, младежта и науката, Българската академия на науките, СУ „Св.Климент Охридски“, Университетът за национално и световно стопанство, Техническият университет-София, Медицинският университет-София, ВТУ „Св.св. Кирил и Методий“, ПУ „Паисий Хилендарски“, Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“, Съвета на ректорите на висшите училища, Съюза на учените в България, Движение „За европейско развитие на България“.

Препис от определението да се изпрати на вносителя на искането и на заинтересованите страни, като им се предостави възможност в 20-дневен срок от датата на получаването да представят писмени становища по делото.

Председател:

 Евгений Танчев

Членове:

Емилия Друмева

Георги Петканов

Владислав С^вов

Ванюи^к^ ^нгушева

ДиЛйтър Токушев

Цах/^ЦаБ^ва/

Благ^вео^^нев

Стефка Стоева

/Й^^Кир^в^)^ ^

Румен Ненко^

К^ен Стойчев